

gangen med lærere og kammerater er en af de hyppigste årsager til tidlig udskrivning. Der er for så vidt tale om en imødekommelse af det synspunkt, at undervisningspligtens udvidelse bør fremtræde som en bekræftelse på *samtlig*e elever's frivillige deltagelse i undervisningen. Men også de, der ikke deler denne opfattelse, vil dog utvivlsomt kunne tilslutte sig, at den forlængede skolegang ikke af nogen elever bør kunne opfattes som en urimelig byrde.

Udvalget fremhæver, at problemerne i forbindelse med en indsats på dette område er mangefarvede og komplicerede, og at de ikke løses alene gennem øgede bevillinger, selv om de økonomiske spørgsmål er væsentlige i denne sammenhæng. Heller ikke kan man begrænse indsatsen til de skoleår, der omfattes af den udvidede undervisningspligt, selv om visse foranstaltninger specielt må tage sigte på disse alderstrin. Opmærksomheden bør i lige så høj grad være rettet imod, hvorledes børnene i de yngste årgange finder sig til rette i skolemiljøet. Endelig må en række institutioner uden for skolen drages med ind i overvejelserne, selv om skolevæsenet i kraft af sin berøringsflade til praktisk talt alle familier indtager en central stilling i det forebyggende arbejde.

Udvalget har ikke stillet konkrete forslag til løsning af trivselsproblemerne, men har i oversigtsform kommenteret de emner, hvorom interessen samler sig, og givet oplysning om tidligere fremsatte forslag og igangværende overvejelser i andre udvalg m. v. Idet der herom og med hensyn til den nærmere problemstilling henvises til det pågældende afsnit af betænkningen (side 51-54), skal man oplyse følgende:

Det i 1964 nedsatte *udvalg vedrørende handicappede unges deltagelse i fortsat undervisning i og ud over folkeskolen* har afgivet betænkning (nr. 494/1968, offentliggjort i juli 1968). Det ledende synspunkt i betænkningen er, at et barns fysiske eller psykiske handicap ikke må være årsag til, at det ikke får den samme undervisning og uddannelse som andre børn med tilsvarende evner og interesser. Med dette som udgangspunkt fremsætter udvalget en lang række forslag, der tilsigter at sikre, at handicappede børn og unge i videst muligt omfang vil kunne følge den almindelige undervisning i folkeskolen og tilsvarende private skoler, i gymnasieskolen og ved de erhvervsmæssige uddannelser.

Der er for så vidt tale om en videreførelse af det i betænkningen om folkeskolens specialundervisning (nr. 277/1961) udtrykte princip, hvorefter specialundervisningen burde „udbygges på en sådan måde,

at alle børn, hvis undervisning ikke kræver et miljøskifte eller en sådan kombination af undervisning og speciel behandling af lægelig og anden art, som kun kan gives inden for forsorgens institutioner, kan forblive i folkeskolen“. Det blev i denne forbindelse betonet, at folkeskolen dog ikke måtte påtage sig et barns undervisning, hvis den ikke er i stand til at løse opgaven på tilfredsstillende måde.

Den udbygning af specialundervisningen, som har fundet sted i de forløbne år, navnlig gennem etableringen af 11 undervisningscentre for svært handicappede børn i et stadig snævrere samarbejde med særforborgens institutioner og med tilknyttet lægelig og terapeutisk sagkundskab, har imidlertid i høj grad udvidet mulighederne for at modtage handicappede børn inden for folkeskolens rammer. Tilskyndelsen til undervisningscentrenes oprettelse har i stor udstrækning været forældres ønsker om at beholde børnene i deres naturlige hjem og få dem undervist i et almindeligt skolemiljø. En sådan løsning vil også i langt de fleste tilfælde være mindre bekostelig for det offentlige end en anbringelse på kostskole under særforborgens. Det er i princippet de samme hensyn, som har begrundet oprettelsen af åndssvageforborgens eksterntatskoler.

På denne baggrund har udvalget af 1964 ment at kunne opstille det som et nærliggende mål for specialundervisningens fortsatte udbygning, at kun de børn, hvis handicap kræver en specialbehandling af medicinsk og forsorgsmæssig art, eller hvis forældre ikke ønsker eller magter at påtage sig omsorgen i hjemmet, henvises til ophold og undervisning på statens specialskoler. Afgrænsningen over for særforborgens bør dog fortsat ikke foretages efter abstrakte kriterier, men efter en bedømmelse af mulighederne i de enkelte tilfælde, der foretages i samråd mellem folkeskolens og forsorgens organer, og som løbende tages op til revision.

Udvalget lægger i øvrigt vægt på, at de handicappede børn i videst mulig udstrækning undervises sammen med andre børn og unge i de almindelige klasser, således at specialundervisningen gennemføres i form af supplerende eller alternerende hold- eller eneundervisning. Selv hvor undervisning i egentlige specialklasser er nødvendig, bør disse så vidt muligt placeres på almindelige skoler, således at oprettelse af isolerede specialskoler bliver en absolut undtagelse, i hvert fald når der bortses fra undervisningen af svagtbegavede (hjelpekoler). Det bemærkes herved, at selv undervisningscentrene for svært handicappede alle har kunnet etableres i tilknytning til eksisterende „normalskoler“.

De af udvalget i overensstemmelse hermed fremsatte forslag vedrører dels generelt folkeskolens og